

IZPITNI KATALOG ZA POKLICNO MATURO

2008

SLOVENŠČINA

Ravne na Koroškem, december 2007

za aktiv slavistov pripravila
Veronika Kotnik, prof.

ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

Izpit iz slovenščine je sestavljen iz dveh delov: pisnega in ustnega.

Pisni izpit traja 120 minut. Naloge za pisni izpit pripravi Predmetna komisija za slovenščino za poklicno maturo.

Pisni izpit je sestavljen iz dveh izpitnih pol, čas pisanja posamezne izpitne pole je 60 minut. Med pisanjem obeh pol imajo kandidati pravico do odmora.

Pisni izpit ocenita dva neodvisna ocenjevalca na podlagi točkovnika in dodatnih navodil za ocenjevanje.

Ustni izpit opravlja kandidat na podlagi izpitnih listkov, na katerih so tri naloge:

- glasno branje dela besedila (umetnostnega)
- interpretacija umetnostnega besedila
- jezikovno vprašanje ob neumetnostnem besedilu

Ustni izpit traja 20 minut, priprava nanj pa 20 minut.

IZPITNA SHEMA

PISNI DEL izpita (60 točk) – sestavljen iz:

1. izpitna pola	razčlemba prebranega oz. poslušanega neumetnostnega besedila in pisanje krajšega besedila izbrane besedilne vrste (do 150 besed, možnost oblikovanja koncepta)	60 min.	30 točk
2. izpitna pola	pisanje besedila na književno temo Kandidat izbira med: a) vodeno interpretacijo b) samostojno interpretacijo književnega besedila (odlomka) (možnost oblikovanja koncepta)	60 min.	30 točk
skupaj		120 min.	60 točk

USTNI DEL izpita (40 točk)

Jezik:

1. jezikovno vprašanje ob predloženem kratkem neumetnostnem besedilu (15 točk + 6 točk za upoštevanje dialoščnosti)

Književnost:

2. glasno branje odlomka/dela odlomka umetnostnega besedila
3. vodena interpretacija, umestitev prebranega besedila (15 točk + 4 točke za branje odlomka)

JEZIK

Dijak bere oz. posluša neumetnostno besedilo, in sicer:

- uradno vabilo, zahvalo, opravičilo, izjavo, prošnjo, potrdilo, pooblastilo,
- javno vabilo, zahvalo, pismo,
- obvestilo, poročilo, novico,
- predstavitev osebe, intervju, reportažo, oceno,
- poljudnoznanstveni članek,
- besedilo ekonomske in politične propagande,
- življenjepis,
- zapisnik.

Dijak razčlenjuje brano oz. poslušano besedilo, tako da:

- prepozna namen, temo (morebitne podteme) in bistvene podatke besedila ter razmerje med njimi,
- ugotovi okoliščine nastanka besedila,
- ugotovi besedilno vrsto po merilih za razvrščanje glede na
  - praktični namen
  - prenosnik
  - spodbujanje naslovnika k odzivu
  - razodevanje sporočevalca
  - izbrani krog naslovnikov
  - družbeno razmerje med sporočevalcem in naslovnikom
  - sporočilni namen
  - slogovni postopek,
- ugotovi vlogo nebesednih spremljevalcev pisanja oz. govorjenja,
- ugotovi pomensko, slovnično in aktualnostno povezanost povedi med seboj ter prepozna, kako je izražena,
- pretvori premi govor v odvisnega,
- ugotovi število povedi v delu besedila, določi število stavkov v izbrani povedi,
- prepozna stavčno sestavo povedi,
- pretvori dvostavčne v enostavčne povedi,
- ugotovi stavčne člene in njihove dele v enostavčni povedi,
- poišče slogovno zaznamovani besedni red,
- poišče prevzeto besedo (sposojenko, tujko, citatno besedo) in jo zamenja z domačo ustreznico,
- poišče eno- in večpomenke,
- poišče nadpomenke, sopomenke, protipomenke, podpomenke in blizuzvočnice,
- ugotovi pravilnost zapisa lastnega/občnega imena,
- izpiše besede iste besedne družine,
- izpiše stalne besedne zveze in jih zamenja s prostimi besednimi zvezami,
- izpiše slogovno zaznamovane besede in navede slogovno nezaznamovane ustreznice,
- pravopisno uredi besedilo (velika začetnica, ločila, pisanje skupaj/narazen),
- določi izgovor zapisane besede,
- besedo uvrsti v besedno vrsto in utemelji svojo odločitev,
- znajde se v slovarskem sestavku SSKJ in v terminološkem slovarju.

Dijak tvori naslednje besedilne vrste:

- uradno vabilo,
- zahvalo, opravičilo, izjavo,
- prošnjo,
- potrdilo, pooblastilo,
- obvestilo, poročilo,
- predstavitev osebe, kraja, naprave, predmeta,
- življenjepis.

KNJIŽEVNOST

◆ Obvezna besedila in obdobja

◆ Pojmi, prvine za interpretacijo

◆ Antična književnost

Homer: Iliada

Časovna umestitev. Mit o trojanski vojni.
Ep, epsko.

Sofoklej: Kralj Ojdip

Tebanski mit. Antično gledališče.
Tragedija, tragično.

◆ Biblija

Nastanek, sestava, kulturni in literarni pomen Biblije.

Prilika o izgubljenem sinu

Prilika.

◆ Srednji vek

Brižinski spomeniki

Vsebina in pomen.

◆ Renesansa

Zgodovinske in kulturnozgodovinske značilnosti časa.

Shakespeare: Romeo in Julija

Renesančno gledališče.
Zgradba drame (prostor, čas, osebe).

◆ Reformacija na Slovenskem, protireformacija in barok

Trubar: Proti zidavi cerkva

Protestantske ideje v besedilu.

Svetokriški: Na novega lejta dan

Pridiga. Baročni slog.

◆ Razsvetljenstvo na Slovenskem

Linhart: Ta veseli dan ali Matiček se ženi

Začetki slovenskega gledališča.
Komedija. Vrsta komike.

◆ Evropska romantika

Puškin: Jevgenij Onjegin

Značilnosti literarne smeri, predstavniki,
družbeni in kulturnozgodovinski okvir.
Pripovedništvo, lirika.

Roman v verzih, odvečni človek.

◆ Romantika na Slovenskem

Prešeren: Sonetni venec

Značilnosti obdobja, družbeni in
kulturnozgodovinski okvir.
Predstavniki kulturnega življenja,
pesništvo.

Zgradba Sonetnega venca,
motivna in tematska analiza,
magistrale in akrostih.

Zdravljica

Narodna in politična ideja.

Krst pri Savici

Zgradba pesnitve, tercina, stanca.
Teme in ideje.

◆ Evropski realizem in naturalizem

Flaubert: Gospa Bovary

Snov, zgodba, čas, prostor.

Dostojevski: Zločin in kazen *ali*

Psihološki realizem, oznaka glavne osebe.
Kraj in čas dogajanja.

Tolstoj: Vojna in mir *ali*

Zgodovinski roman.

Balzac: Oče Goriot

Realistični roman. Književna oseba.

◆ Med romantiko in realizmom na Slovenskem

Jurčič: Deseti brat

Značilnosti obdobja. Družbeni in
kulturnozgodovinski okvir, predstavniki,
smeri in programi.

Začetki slovenskega romana. Zgradba,
pripovedovalec in književne osebe.

Jenko: Tilka

Začetki slovenske novele, značajevka.

Kersnik: Jara gospoda	Teme, motivi, književne osebe, slog. Zgodba, pripovedovalec.
Tavčar: Visoška kronika	Zgodovinski roman, zgodba, pripovedovalec, okvirna pripovedovalec motivi in teme, ideje.
Jenko: Obrazi	Pesništvo med romantiko in realizmom, motivi, ideje. Oblikovna analiza, verz, kitica, vloga podobe v pesmi
Aškerc: Mejnik	Balada, epske in dramske prvine, monolog, dialog.
◆ Evropska nova romantika/moderna	Zgodovinski okvir, literarne smeri in predstavniki, motivi, ideje, estetika.
◆ Nova romantika/moderna na Slovenskem	Družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki in sopotniki, smeri.
Kette: Spomini	Tema, podoknica; zvočni učinki, personifikacija, motivi, oblika, zgradba pesmi; metaforika.
Cankar: Martin Kačur <i>ali</i> Na klancu	Tema, ideja, osebe, zgradba.
Hlapci	Tematska in idejna analiza, tragičnost.
Kostanj posebne sorte	Črtica, simbolika, motiv, ideja
◆ Svetovna književnost pred 2. svetovno vojno	Nove književne smeri v 20. stoletju.
Kafka: Preobrazba	Tematika, groteska.
◆ Slovenska književnost pred 2. svetovno vojno	Družbeni in kulturnozgodovinski okvir. Literarne smeri, predstavniki, zvrsti.
Kosovel: Slutnja	Nominalni slog, impresionizem. Občutje in podoba, jezik in slog.
Ekstaza smrti	Ekspresionizem, ideje in slog.

Grum: Dogodek v mestu Gogi	Dramska tehnika. Ekspresionistične in groteskne prvine.
Pregelj: Matkova Tina	Ekspresionistične prvine.
Prežihov Voranc: Samorastniki <i>ali</i> Boj na požiralniku	Socialni realizem, motivi, sporočilo, slog (primerjava s filmsko obdelavo).
Ciril Kosmač: Tantadruj	Osebe, osrednja tema, realistične, fantastične prvine, slog.
Kajuh: Bosa pojdiva	Lirika upora, ponavljanje, kontrast.
◆ Svetovna književnost po 2. svetovni vojni	Družbeni in socialnozgodovinski okvir. Literarne smeri, predstavniki.
◆ Smeri v slovenski književnosti po 2. svetovni vojni	Značilnosti literarnih smeri. Povezave s predvojno književnostjo.
• PESNIŠTVO	Intimizem v povojni poeziji.
Menart: Croquis	Analiza jezika in stila.
Pavček: Še enkrat glagoli <i>ali</i> Pesem o zvezdah	Bivanjska tematika. Jezik in slog.
Kovič: Južni otok	Tema, oblika.
Zajc: Črni deček	Absurd v sodobni poeziji. Verz.
S. Makarovič: Zeleni Jurij	Aktualizacija ljudske motivike.
• PRIPOVEDNIŠTVO	Motivno-tematske in slogovne prvine.
Zupan: Menuet za kitaro	Vojni roman, modernistični pripovedni Postopki.
Kovačič: Ljubljanske razglednice	Motivika, tematika, slog.
• DRAMATIKA	Moderna tematska in dramaturška iskanja.
Jovanović: Generacije	Moderna slovenska satira.